

יש דור צעיר לריקודי העם שלנו

סיפורן של רוקדות ממדינות שונות בעולם

מתי גולדשמיט

רוב התמונות צולמו
על ידי מתי גולדשמיט

אני זוכר היטב פגישה אקראית עם **מושיקו הלוי ומשה תלם** בצמח בתחילת שנות ה-80. שם היו פסטיבלי המחול לפני כרמיאל. הם הציעו לי לבוא כמשתתף למחנה קיץ של ריקודי עם ישראליים באנגליה, שם שניהם היו חלק מצוות ההדרכה. לא יכולתי להסתיר את תדהמתי: האם הם רציניים? קודם כל, לא ידעתי שיש ריקודי עם מחוץ לישראל, ושנית, למה לי, שרוקד כמעט כל יום, לנסוע לחו"ל על מנת לרקוד את אותם הריקודים(!)? הרעיון נראה לי מוזר, שמיד אמרתי שזה לעולם לא יקרה...

לרקדן הישראלי הממוצע לא היה אז מושג, שריקודי עם חיים מחוץ למדינה. ידעו אולי על ארה"ב כיוון ששמעו על כוריאוגרפים שעברו לגור בארה"ב בעיקר בניו יורק ובדרום קליפורניה כמו **שלמה בכר, דני דסה, משה אסקין, דני עוזיאל וישראל יעקבי**. כוריאוגרפים אלה חווה קשיים כיוון שבישראל לא כל כך הכירו בהם כ"ישראלים". עם זאת, האוכלוסייה היהודית של ארה"ב הייתה גדולה מספיק כדי לעסוק ולקדם ריקודים ישראליים במדינה זו.

בשנות ה-80 היו קצת ריקודים ישראליים באירופה - בבריטניה, צרפת והולנד, אם כי עדיין ברמה נמוכה יחסית, פחות בגרמניה או באיטליה. הדבר השתנה בהדרגה מאז 1990 לערך, במיוחד עם נפילת מסך הברזל. כיום ניתן למצוא ריקודי עם ישראלים במדינות רבות נוספות כמו בלארוס, בולגריה, צ'כיה, הונגריה, לטביה, ליטא, פולין, רומניה, רוסיה או אוקראינה, אם כי בוודאי לא בסדר הגודל של מפגשי ריקודי העם הידועים יותר בישראל או אפילו בארה"ב.

בחלק מחוגי ריקודי העם בחו"ל משתתפים באופן קבוע חמישה-שישה רקדנים בלבד. אחרים מורכבים ממספר גדול יותר וכך קבוצה בה רוקדים כעשרים וחמישה משתתפים כבר נחשבת ל"קבוצה גדולה".

לא פעם ניתן להשוות את כישורי הידע והמחול של הרוקדים בחו"ל עם הרוקדים המתקדמים ביותר בישראל. לרוקדים מישראל יש קצת חוסר אמון ביחס לרוקדים בחו"ל, כך שנראה שהם טוענים לסוג של מונופול על הריקודים "שלהם" ופשוט חייבים להיות טובים יותר מאלה המגיעים מחו"ל.

אם מגרדים מעט את האבק, נראה שיש דור חדש של רוקדים צעירים במדינות רבות המוכנים ללכת בעקבות הרוקדים הוותיקים. שוחחתי עם 17 רקדניות צעירות, מלמעלה מתריסר מדינות, שהיו מוכנות לספר לי על איך הן מצאו את דרכן אל ריקודי העם הישראליים (IFD).

הרזומה הריקודי שלהן אינו זהה. עם זאת, יש בסיפוריהן הרבה דמיון. רואי לציין שלא כולן יהודיות, אך הן שייכות, ללא ספק, לרשת ה-IFD העולמית. דומני שמייסדי הריקודים בארץ לפני כשמונים שנה, מעולם לא חלמו או צפו שדבר כזה יקרה.

למעשה המצב אולי הפוך: כיום במדינות רבות באירופה דווקא רוקדים שאינם יהודיים הם אלה השומרים על ריקודי העם הישראליים בחיים. במינכן למשל, העיר בה אני גר, יש כ-10,000 יהודים וזו הקהילה היהודית הגדולה ביותר בגרמניה (ברלין במקום השני בלבד). כ-90% מאלה המגיעים באופן קבוע למפגשי הריקודים בכל ערב בימי שני - אינם יהודים.

למעשה ללא רוקדים אלה IFD פשוט לא היה קיים בגרמניה. אלה רוקדים מלאי אנרגיה חיובית כלפי ישראל, עם הרבה חריצות ותחושת שליחות.

כל אלה המוזכרות בהמשך הכתבה יכולות להיות אחראיות לחלק גדול מהתפתחות IFD בשנים הבאות. יש בהחלט עוד עשרות רבות הדומות ודומים להן, אך קצרה היריעה מלספר על כולם.

הן שייכות,
ללא ספק,
לרשת ה-IFD
העולמית.
דומני שמייסדי
הריקודים בארץ
לפני כשמונים
שנה, מעולם
לא חלמו או
צפו שדבר כזה
יקרה.

נטלי אסא, בולגריה

נולדה בשנת 1995 בסופיה, בירת בולגריה. בשנת 1997 עברה המשפחה לישראל, אך כעבור כ-5 שנים חזרה לבולגריה. הזמן הקצר בארץ הספיק כדי שהעברית שלה תישאר רהוטה עד היום.

שנת 2004 מסמנת את הקשר הראשון שלה עם IFD כשהחלה לרקוד בגיל 9 במחנות קיץ שאורגנו על ידי הקהילה היהודית בסופיה.

כשהייתה בת 16 הצטרפה ללהקת ההופעות של ה-JCC המקומי, פעילות שהייתה אינטנסיבית ביותר והרפרטואר עורר בה השראה רבה, כמו שאמרה. בהמשך, בשנת 2011 הצטרפה לכמה מחברי קבוצה אחרים לנסיעה ברכב מסופיה לקמפ סוף שבוע ב"נובי סאד" (סרביה), בארגונה של **דינה דייץ'**, ומאז בנוסף לקבוצת ההופעות השתתפה בקביעות במפגשי ההרקדה השבועיים בסופיה.

נטלי לא הסתפקה בזה והתחילה ללמוד ולהתאמן בבית, בלימוד ריקודים חדשים לבדה. בשנת 2014, בגיל 19, עברה נטלי לוונינה על מנת ללמוד כלכלה. כבר שם רצתה להקים להקת מחול משלה. היה חשוב לה לעשות את לימודיה תוך כדי פעילות בריקודי העם שאהבה מבלי שתוותר על אף תחום.

מועדון הספורט הווינאי "הכוח", שנוסד בשנת 1909 (זכה באליפות אוסטריה בכדורגל בשנת 1925), נתן לה את האפשרות והתשתית הדרושה כדי להקים את חוג הריקודים הראשון שלה בהשתתפות כ-15 עד 30 רוקדים.

ב"מחול אירופה" בקובנטרי (אנגליה), 2017

תוך זמן קצר התשלום על האולם התייקר והיא עברה למקום חדש בשם "Jüdisches Institut" (המכון היהודי), לאחר שהתבקשה על ידי מנהלתו, **ג'ולי הנדמן**, להשתלב בתפקיד פנוי. עכשיו לא רק שהובילה שיעור ריקודים למבוגרים, אלא גם הדריכה ריקודים לילדים בגן היהודי. בנוסף, החלה ללמד שיעורי עברית לילדים יהודים.

הרעיון הבסיסי של נטלי היה להביא קצת "ישראליות", דרך השפה העברית, השירים המושרים (רובם בעברית) והריקודים, ובכך להוסיף צבע ועניין לקהילות היהודיות.

למעשה התכנית שלה הייתה להקים להקה להופעות וקיוותה לתמיכת ה-JCC הווינאי. בגלל מגבלות הקורונה נאלצה נטלי לזנוח את תוכניתיה. כמו במדינות רבות אחרות באירופה כל הפעילויות התרבותיות נפסקו למשך קרוב לשנה וחצי.

בתחילת הדרך, ריקודי העם הישראליים היו עבורה רק סוג של בילוי נעים, אך די מהר אלה הפכו לחלק בלתי נפרד מחייה של נטלי כפי שהם כיום.

ברגע שמגפת הקורונה החלה, המצב הפך להיות קשה עם קהילת ריקודים כל כך תנודתית ומשתנה כל הזמן כמו בווינה. נטלי החלה לארגן מפגשי זום קבועים וכמה מפגשי ריקוד באוויר הפתוח בהם השתתפו כ-25-30 רוקדים. לסטנדרטים מרכזיים באירופה זהו הישג לא מבוטל. באוקטובר 2020, לאחר שסיימה את לימודיה, עברה נטלי לברצלונה שבספרד, שם מצאה עבודה. לרוע המזל, גם לאחר שנה שלמה עדיין לא איתרה את התשתית הנכונה להקמת חוג ריקודי עם.

היה חשוב לה לעשות את לימודיה תוך כדי פעילות בריקודי עם שאהבה מבלי שתוותר על אף תחום.

מלו לניאדו, ארגנטינה

נולדה בבואנוס איירס בשנת 1995. כבר מינקותה הייתה קרובה לריקודים כיוון שאביה **ראול לניאדו** ושני אחיו (הדודים שלה) היו פעילים ב-IFD שנים לפני שנולדה. היא התחילה לרקוד, באופן טבעי, כבר בגיל שלוש בקבוצת ילדים במסגרת ה-JCC המקומי, משחקת משחקים מוכונוי ריקוד ואף ביצעה אירועי במה קטנים. כמובן גם לוותה את אביה, המורה לריקודי עם ישראליים, לכל ההרקדות תוך שהיא מנסה להעתיק את הצעדים מהרוקדים האחרים.

כעבור כעשר שנים הצטרפה לקבוצת הריקודים של מכבי בואנוס איירס, אחד מכמה ארגונים יהודיים בעיר, כמו "הברייקה" או "אורט ארגנטינה".

כאשר שמלאו לה 15 הייתה למשתתפת הצעירה ביותר בקורס למורים לריקודי עם של שנתיים בחסות "Seminario Rabinico". היה זה אביה ראול, שדאג לקבלה לקורס זה, מכיוון שבדרך כלל המשתתפים צריכים להיות בני שש עשרה לפחות. בשלוש השעות השבועיות הם למדו להכיר המון ריקודים, אך תוכנית הלימודים כללה גם כיצד להתמודד עם דינמיקה קבוצתית או פסיכולוגיה כללית. בקורס הושם דגש על הריקודים הראשונים - החלוציים, בריקודי העם הישראליים, דבר שאפשר לבוגרים לצאת עם ידע מאוזן בריקודים ישנים וחדשים יותר.

בבואנוס איירס יש כתריסר להקות ריקודים. הקטנות עם כ-15 רקדנים, הגדולות יותר עם 30 ומעלה. כמה פעמים במהלך השנה כולם נפגשים ואז רוקדים בצוותא למעלה ממאה רוקדים.

בהיותה בת 17, ממש לפני שסיימה קורס זה, התחילה כבר ללמד קבוצה משלה, בדרך כלל בימי ראשון, אותה הובילה עד אביב 2021, אז הגיעה עם "מסע" לתוכנית חצי שנתית בישראל - תכנית שנוצרה עבור צעירים יהודים בגילאי 18-30.

בשנת 2019 ביקרה לראשונה במחנה ריקודים מחוץ לארגנטינה - "מחול אירופה" באנגליה. ההבדל בין מחנות באירופה ובדרום אמריקה הינו עצום. במחנות בארגנטינה האווירה הרבה יותר אנרגטית. אנשים צועקים, מזיעים ומשקיעים המון אנרגיה. מחנות אלה משמשים אותם יותר כהפנינג ספורטיבי מאשר כאירוע תרבותי. לימודיה על ארגון אירועים ב "Fundación de Altos Estudios en Ciencias Comerciales" (יסוד הלימודים הגבוהים במדעי המסחר) בהחלט יעזרו לה לארגן אירועי ריקודי עם ישראליים נוספים בעיר מגוריה.

באופן אישי, כל חייה של מלו סובבים סביב ריקודי העם והיא רואה בהם דרך ומשימה להפצת הציונות. לאחר שסיימה מלו את לימודיה, עלתה לארץ. באפריל 2021 עברה לתל אביב ועובדת בה כגננת. כשהיא בישראל, ארץ ההזדמנויות הבלתי מוגבלות של ריקודי העם, היא רוקדת לפחות ארבע פעמים בשבוע, לא רק בתל אביב, אלא משתוללת עד לדרום (אשדוד) וגם עד הצפון (חיפה).

מלו לניאדו ב"מחול הונגריה", סרבוש, 2018

**"בקורס
הושם דגש
על הריקודים
הראשונים -
החלוציים
בריקודי העם
הישראליים"**

אגנישקה קאנאס, פולין

נולדה בשנת 1990 בגדנסק (דנציג) ולמעשה מעולם לא חשבה על רוקדים. בשנת 2010 חברה שלה, **יולנטה קאליש**, הציעה לה להצטרף אליה להתפלל בקבוצה קאתולית המנסה למצוא קשר לאלוהים באמצעות הרוקדים בהאמה לטקסים הקתוליים, משהו מאוד בגישה של התנועה החסידית.

הם השתמשו במקצבים ורוקדים איטיים ביותר, שמילות השירים נגזרו מהתנ"ך. ב-2012 כאשר החליטה לעשות הפסקה – הקבוצה התמוססה.

שנתיים לאחר מכן פגשה אגנישקה אישה נוספת – **דורוטה נאליץ'**, שהקימה עוד בשנת 2003 קבוצת תפילה נוספת, ששמה "תפילתי". אגנישקה שמחה למצוא אפשרות חדשה לרקוד. הקבוצה כללה בעיקר חמישה, לפעמים שבעה או שמונה רקדנים ורפרטואר הרוקדים היה מצומצם יחסית.

בשנת 2015 **ביאטה קז'יבדה** (במקור מקראקוב) הצטרפה אליהם ונתנה שם חדש לקבוצה – "שמחה", וזו התקיימה עד שנת 2017. זה היה למעשה קורס רוקדים שבועי קבוע בגדנסק, שהתרחק מה"תפילה" באמצעות רוקדים ולמעשה התרכז בתכלית ברורה של "רוקודי עם ישראליים" – שיעור נפרד למתחילים, ואחריו המתקדמים יותר.

בינתיים למדה אגנישקה כיצד להתעדכן יותר ברוקדים חדשים כשהצטרפה למחנה רוקוד "פולין רוקדת", שאורגן על ידי משפחת הקנברג, וכמה סדנאות שאורגנו בוורשה על ידי קבוצה בשם "סנונית", בהנחיית מוניקה לשצ'ינסקה.

כאשר ביאטה נאלצה לעזוב את גדנסק, נטליה הקנברג עברה לעיר זו והקימה בה קבוצה חדשה בשם Roztańczony Gdańsk (גדנסק רוקדת), אותה הובילה עד 2019.

בשנת 2019 אגנישקה, שלמדה שיווק וניהול בתעשייה הימית (יחד עם דורוטה) ושהתחילה בלי שום ניסיון ברוקוד והגיעה לתחום באמצעות התפילות – הפכה תוך פחות מעשר שנים למנהיגת קבוצות של שתי להקות רוקוד: "תפילתי" – עם נטייה לשלב תפילה ורוקוד ו"רוקדים של גדנסק" – כחוג לרוקודי עם טהורים.

היא השתתפה בקורס למדריכים בזום שהעבירה **יעל יעקובי**, בו למדו נושאים רבים כמו דרכי הוראה, רוקודי העם הישראליים מהמייסדים הראשונים ועד היום, ההיסטוריה של הרוקדים הישראליים כמו גם התפתחותם במהלך השנים. טכניקות מחול, כיצד ליצור כוריאוגרפיות במה ואפילו כיצד לחבר רוקוד בעצמך.

באוגוסט 2021 עברה את המבחנים עם 96 בתיאוריה, 95 ברוקוד ו-90 בהוראה. הרוקוד שהיה עליה ללמד היה "שיבולי פז" של **רבקה שטורמן**. בהחלט לא רוקוד קל למדריך מתחיל.

חבריה של אגנישקה הופתעו מהתפתחותה האישית בתחום הפולקלור של מדינה אחרת, עם דת אחרת ולשון מוזרה (עברית). במבט לאחור, היא עצמה מעולם לא ציפתה שהרוקוד יעשיר את חייה בסדר גודל כזה.

אגנישקה קאנאס
התחילה בלי שום
ניסיון ברוקוד
לאחר שהגיעה
לתחום באמצעות
התפילות.

קובי מיכאלי ב"מחול פולניה", 2009

קיקי קוברשיקובה, צ'כיה

נולדה בשנת 2003 בעיר ברנו (ברון). בגיל 13 הפתיעה אותה אחותה הגדולה בשנתיים קאייה קוברשיקובה, ובקשה ממנה להשתתף במחנה סוף שבוע של ריקודי עם באותה עיירה. "ריקודי עם" נשמע לה מוזר? עד אז רקדה רק דיסקו או מחול מודרני, אך קאייה שכנעה אותה והן אכן הצטרפו.

שני מורים אורחים מישראל הוזמנו לאירוע זה שנקרא "מחול ברנו" - **בועז כהן וגידי אייקו**, שניהם מירושלים. הקשיים הראשונים שלה היו להפריד בין רגל שמאל לימין, הרבה יותר מאשר לזכור את רצפי הצעדים בריקודי המתחילים שנלמדו.

כפי שהתברר לה בהמשך, זו הייתה "אהבה ממבט ראשון" - המוסיקה, ה"ביחד", השמחה והכיף. האהבה הזו לא הייתה רק לריקודים, בסופו של דבר היא גם גילתה עניין ביהדות ובישראל, ביחד עם קאייה.

עד מהרה הצטרפה קיקי לקורס הריקודים השבועי המקומי בהובלתה של **פבלה דבורקובה**. בנוסף היא החלה ללמוד עברית בקורס שהציעה הקהילה היהודית המקומית. בשנת 2017 בהיותה בת 14, לקח אותה סבא שלה לשבוע טיול בישראל. מאז היא מעולם לא החמיצה הזדמנות לבקר בכמה שיותר מחנות IFD בצ'כיה, כמו זו בפראג בהנהגתו של **אנדריי נובאק**.

באופן כללי, היא קצת מאוכזבת מכך שהיא לא מכירה עוד מהריקודים הוותיקים יותר, ועוד יותר את ריקודי החלוצים של תחילת הדרך. "איך אוכל להשוות בין הריקודים הראשונים לאלה של היום אם אינני מכירה את הישנים?" היא שואלת. כמעט בכל המחנות במרכז אירופה מלמדים רק את הריקודים החדשים. רקדנים צעירים כמו לעולם לא יוכלו ללמוד כראוי את הקלאסיקה.

לאחר שסיימה את לימודיה בתיכון בסוף אביב 2021, היא רוצה ללמוד משהו הקשור לחקלאות, בעוד אחותה קאייה כבר עסוקה בלימודי יהדות באוניברסיטת פאלאקי באולומוץ, במרחק של כשעת נסיעה בלבד מעיר הולדתם.

זו הייתה "אהבה ממבט ראשון" - המוסיקה, ה"ביחד", השמחה והכיף. אהבה זו לא הייתה רק לריקודים, בסופו של דבר קיקי קוברשיקובה גם גילתה עניין ביהדות ובישראל.

"מחול צ'כיה" עם קיקי קוברשיקובה, קרלופי, 2018

אלנה מוצ'קו, שוויצריה

נולדה בשנת 2002 בעיירה הקטנה באד טולץ בבוואריה עילית ובשנת 2008 עברה עם אחותה והוריה לשוויץ (קנטון צוג). שם הצטרפה למשך כמה שנים לבית ספר לבלט, ואחריו ריקוד אירובי וג'אז. **כריסטיאן**, אימה, העובדת כרוקחת, החלה בריקודי מעגל ישראלים כבר במהלך לימודיה בטובינגן (דרום גרמניה) ובהמשך במינכן בקורסים השבועיים של הקהילה היהודית בהנחיית כותב הכתבה.

כאשר מלאו לאלנה 12, הציעה לה אימה להצטרף אליה לסוף שבוע ריקודים באולטן (קנטון סולוטורן), בהדרכתו של **עודד הררי**, שנולד בקיבוץ יחיעם, מזרחית לנהריה ועבר לברן כבר ב-1973. מכיוון שאלנה הייתה הרקדנית הצעירה היחידה באירוע זה ולא היה לה מושג מה לעשות, היא ישבה במשך רוב הסדנה ולא ממש התרשמה ממה שעשו המבוגרים... בלשון המעטה.

אולם היא נתנה לעצמה הזדמנות שנייה, כשאמה הזמינה אותה שוב, כעת יחד עם אחותה הגדולה בשנתיים - **אניה**, לסדנה נוספת, הפעם בווינטרטור (קנטון ציריך), גם הפעם בהדרכתו של עודד הררי. גם סדנה זו לא ממש שכנעה אותה שפעילות זו טובה עבורה.

בזמן חופשת הקיץ, אי שם בקרואטיה, אחותה אניה מוצ'קו החליטה ללמד אותה את הריקוד "מימי" של **רפי זיו**. המוזיקה הייתה פשוט מושלמת בעיניה ומעתה היא הפכה למכורה לתחום.

בשנת 2016 הזמינה אימה לעצמה ולשתי הבנות מקום ב"הורה אור", מחנה ריקודים בליל (צרפת) בראשות **בני אסולין**. כשחזרה הביתה המשיכה לרקוד בציריך על בסיס קבוע יותר בחוג השבועי ובמפגשי סוף השבוע של הקהילה היהודית אצל רונית בולג, ובמחנה שנתי של סוף שבוע לריקודים ליד ברן בניהולו של **אורן אשכנזי**.

באופן אישי היא מעדיפה את הריקודים החדשים יותר שבעיניה הם מורכבים וספורטיביים יותר, ולכן מאתגרים יותר. מצד שני, היא רוצה מאוד ללמוד את הריקודים הפופולריים של שנות ה-80 וה-90, אשר נרקדים במחנות במפגשי הערב הפתוחים.

היא גם מתלוננת על העובדה, שבמחנות הריקודים, המדריכים המוזמנים מעדיפים ללמד ריקודים שלהם שכמעט לא נרקדים במפגשים אחרים. במהלך משבר הקורונה נעזרה הרבה ביוטיוב (YouTube) כדי להתעדכן.

אלנה סיימה את בית הספר התיכון בסוף אביב 2021. עבודת הגמר שלה, 52 עמודים, עוסקת בריקודי עם ישראלים ובמשמעות העומדת מאחוריהם. במסגרת עבודת גמר זו חיברה 2 ריקודים משלה עם שילובי צעדים הקשורים לריקודים הישראליים. בעבודתה היא מתארת את חוויותיה בהוראת כמה ריקודים פשוטים לקבוצה של ילדות בנות 12-13, המורכבת מיותר מעשרים רוקדות.

כל אחת מהתלמידות הצעירות הייתה צריכה למלא שאלון קצר על מה חשבה או הרגישה בנוגע לחוויה החדשה הזו של ריקודים שמעולם לא ראתה ולא שמעה עליהם לפני כן. הרוב המכריע של הרוקדות ציינו שהופתעו לטובה עד כמה הריקודים גורמים להן הנאה. זה בהחלט שינה את התייחסותן לכל ממה שמבטאים ריקודים עממיים.

מטרתה של אלנה לעתיד הקרוב יותר היא ללמוד עבודה סוציאלית, בתקווה שתוכל לכלול כאן גם כמה מריקודי העם הישראליים האהובים עליה.

היא רוצה מאוד ללמוד את הריקודים פופולריים של שנות ה-80 וה-90, אשר נרקדים במחנות במפגשי הערב הפתוחים.

נטלי איבאסוב, גרמניה

נולדה בשנת 1994 באודסה (אוקראינה) ועד גיל 8 למדה בבית ספר יהודי בו לימודו גם שיעורים בעברית. בשנת 2002 עברה המשפחה לגרמניה. תחילה לעיירה קטנה בסקסוניה בשם בורסדורף ושנה לאחר מכן ללייפציג, העיר ממנה הגיעו ארצה מייסדות ריקודי העם המוכרים - **גורית קדמן ורבקה שטורמן**.

סבה רצה מאוד לחנך אותה לתרבות יהודית, ולכן הצטרפה לקורסי ציור ושירה ב-JCC המקומי. לאחר כמה חודשים, בצירוף מקרים, נערכה הופעה של המקהלה שלה יחד עם קבוצת מחול בשם "גוונים". למרות שהקבוצה השתמשה במוזיקה ישראלית להופעותיה, הן עדיין לא נחשבו כ"ריקודי עם".

כשראתה את הקבוצה רוקדת, התלהבה נטלי וביקשה באמצעות סבה להצטרף לקבוצה זו. הקבוצה, שכל חבריה מעל גיל 20, דחתה את בקשתה. ארבע שנים לאחר מכן, בשנת 2007, כשנטלי כבר בת 12, היא ניסתה שוב. הפעם ראשת הקבוצה, **גלינה קפיטנובה**, קיבלה אותה.

בשנת 2012, יחד עם 12 רקדניות אחרות מהקבוצה, הן הצטרפו לסדנת ריקודי עם בהדרכתו של **מתי גולדשמיט** וזו הייתה הפעם הראשונה של נטלי לחוות ריקודי עם ישראלים. מאז השתתפה בקביעות במחנות השונים שאורגנו על ידי "ישראלית טנזהאוס" שבסיסה במינכן, ב"מחול גרמניה" בפאפנהיים (עם מורים אורחים כמו **עופר אלפסי, שגיא עזון, דרור דוידי, הילה מוקדסי, איתן מזרחי, תמיר שרצר, אלעד שטמר** ועוד), סדנאות סוף השבוע עם כוריאוגרפים ישראלים (כמו **מיכאל ברזלי, דודו ברזלי, איציק בן דהן, ירון בן שמחון, ירון כרמל, שמוליק גוב-ארי, אבי פרץ, תמיר שלו, רפי זיו** ואחרים), וגם במחנות המתחילים בשם "הורה שלג".

נטלי ביקרה לראשונה בישראל במרץ 2016, בפרויקט "תגלית" המחבר נוער יהודי מהגולה אל ישראל. אף על פי שריקודי עם אינם חלק מלוח הזמנים של "תגלית", המארגנים ביקשו ממנה ערב אחד לעשות לחבר'ה קצת ריקודי עם. היא בחרה ב"צדיק כתמר", "לא אהבתי די" ו"הורה חדרה". הייתה זו טבילת אש אמיתית שכן הייתה זו קבוצה ללא כל ניסיון ריקודי.

בשנים 2019 ו-2020 סיימה גם קורס IFD בהנחיית **תרצה הודס**, יחד עם **לוסי ממן ומרינה אוול**. בינתיים, שינתה נטלי את אזרחותה מאוקראינית לגרמנית ובכן את שמה מנטליה איזאסובה לנטלי איבאסוב.

נטלי עזבה את "גוונים" ביוני 2020 במטרה להקים את קבוצת ההופעות שלה בשם "שמחה" או "Freylach" ביידיש, ובה כעשרים חברים. נטלי לא הסתפקה במתודולוגיה של הובלת קבוצת הופעות כפי שהיה עם "גוונים". לדעתה, הגישה של "גוונים" הייתה קרובה יותר לטכניקה ולספורט ופחות לריקוד ולריקודי עם ישראלים. בהיותה גננת מוסמכת, יכלה לממש את רעיונותיה לא רק בקבוצת הופעות, אלא גם בקבוצת ילדים שזה עתה נוסדה בשם "שמשי", המורכבת מעשרה ילדים. ה-JCC המקומי, הכיר באמביציה, באנגריה ובכישרונה הרב ושלח אותה כמה פעמים לבתי ספר ציבוריים שונים, ובכך הייתה כשגרירה של התרבות היהודית-ישראלית בקרב ילדי בית הספר המקומיים, הלא יהודיים.

באופן אישי, היא מעדיפה את ריקודי העם הקלאסיים מכיוון שיש להם, לדעתה, מגע פולקלוריסטי יותר. היא מבקרת בתוקף את העומס העצום של הריקודים המודרניים. אף אחד בעולם לא מצליח לשנן כמה מאות ריקודים חדשים בשנה. במיוחד, מכיוון שאחוז גבוה מאלה נשכח במהירות אחרי כמה חודשים בלבד.

נטלי הצליחה בכל מה שתכננה לעשות וכעת יש לה זמן רב להקדיש לריקודי העם שהם מטרת חייה, לצד הלימודים שאותם אינה מזניחה.

אף על פי שריקודי עם אינם חלק מלוח הזמנים של "תגלית", המארגנים ביקשו ממנה ערב אחד לעשות לחבר'ה קצת ריקודי עם. היא בחרה ב"צדיק כתמר", "לא אהבתי די" ו"הורה חדרה".

נטלי איבאסוב ומתי גולדשמיט ב"מחול גרמניה" בפפנהיים, 2016

מרינה ויקטוריה הלסמן סרוואצ'אק, ברזיל

נולדה בשנת 2005 בסאו פאולו להורים שבאו מפולין. היא רוקדת מאז ילדותה המוקדמת ואינה יכולה אפילו לזכור תקופה בחייה בלי לרקוד. רקדה ריקודים שונים, לא ריקודי עם אך ריקודים הקשורים לתפילות ולסיפורים מהתנ"ך.

בגיל 4 הצטרפה לקבוצת הריקודים המקומית של JCC לילדים בגילאי 4 עד 8 שנקראו "פרפרים קטנים". כקהילה היהודית הגדולה ביותר בברזיל, בסביבות 80,000, ב-JCC של סאו פאולו יש לא רק להקת מחול אחת או שתיים כמו לרוב הקהילות היהודיות באירופה, אלא תריסר להקות ואף יותר. מרינה טיפסה לאורך השנים בסולם, רקדה בלהקת "פרפרים גדולים", ואחריה ב"כלנית" ובסופו של דבר ב"להקת שלום".

בגיל 13, הכירה ההנהלה את כישוריה והיא התבקשה לסייע בהוראת המחול במועדון ואף הובילה את הקבוצה הזו יחד עם קרולינה מוסרי. יותר מאוחר לימדה גם בקבוצת מבוגרים בגילאים 30-70 ומעט בני נוער.

רפרטואר ההוראה שלה לא כולל רק את "הלהיטים האחרונים" מישראל כמו "רסיסים" של מיכאל ברזיל ויובל טבשי, אלא גם את "ההר הירוק" של בנצי תירם, אותו לימדה לאחרונה. עד כה היא מעולם לא עזבה את ברזיל, אבל אוהבת לטייל ובעיקר להצטרף למספר הגדול יחסית של אירועי ריקוד מקומיים כמו "פסטיבל כרמל" בעיר הולדתה, אשר הצטרפה לצוות הארגון שלו כבר ב-2016.

בשנת 2019 השתתפה במחנה בשם "מחול ברזיל", בניהולו של **לוקאס שוויץ**.

עוד מחנה מיוחד בהחלט עבורה הוא "פסטיבל הבה נצא במחול", שהחל בשנת 1970 בריו דה ז'נירו, וחגג לא מכבר 50 שנה להיווסדו, בראשותם של **אנדרה שור וסרג'יו רוזנבוים**. למרות מגפת הקורונה הם לא ויתרו ויצרו בשנת 2020 את פסטיבל האינטרנט הראשון "Festival Hava Netze Be'Machol" שכלל מחווה יפה לכוריאוגרף הידוע לואיז פיליפה ברבוסה, שנפטר באותה שנה.

לקראת הפסטיבל הזמינו המארגנים את כולם להגיש כוריאוגרפיה של ריקודים חדשים. מתוך עשרים וארבעה ריקודים נבחרו שמונה לעלות לגמר באירוע עצמו. בין אותם 8 ריקודים נבחרה גם הכוריאוגרפיה של מרינה (יחד עם **ברונה שטיינברג**) ששמה "עושה לי טוב" לשיר של אגם בוחבוט. למרות שדורגה במקום השביעי, זאת הייתה עבורה הצלחה ראשונה ופנטסטית.

בתחילת 2021 הצטרפה ל"חאלב" Harkalive כמורה נוספת. זוהי פלטפורמה מקוונת פופולרית שפותחה על ידי **אילי ספיזאק** (לונדון), עם הפעלות זום מקוונות שונות בה צופים בכל רחבי העולם.

ביחס למספרם העצום של ריקודי העם, היא מודעת לכך שצריך להתקדם עם הזמנים המשתנים. חברות נתונות לשינויים כל הזמן וכך גם ריקודי העם הישראליים. עם זאת, ניתן להעריך התפתחות זו רק מתוך הכרה מלאה של ריקודים קלאסיים וישנים יותר.

מלאני פרוהליך, אוסטריה

נולדה ב-1994 בווינה וככל שהיא זוכרת, היא רקדה לפני שהצליחה ללכת. בתקופת הגן לקחה במשך כמה שנים שיעורי בלט כמו הרבה ילדות אחרות בגילה. היה לה מזל שהייתה לה סבתא, **מוניקה מאכט**, שאוהבת לרקוד, וזו לקחה את נכדתה, כבר מגיל שלוש, לאירועי ריקודי עם שונים. האירוע הראשון שמלאני זוכרת באמת היה בשנת 2000 במחנה ריקודים בלברוש (אלסאס, צרפת) ליד הגבול הגרמני. זה בוודאי היה מרשים עד כדי כך שהיא זוכרת את שמות המורים שהוזמנו עד היום: **בוני פיה, יורם ששון, חיים וקנין, ורפי זיו**. אז היא למעשה למדה את רוב הריקודים על ידי צפייה מהצד, פשוט מנסה ניסה לעקוב אחר רקדנים אחרים.

עד מהרה הצטרפה מלאני לסבתה בשעות אחר הצהריים בארגון שיעורי הריקוד בווינה בערבי שני ושבת, ברובע השני בווינה, אשר עד מלחמת העולם השנייה היה ידוע כ"המחוז היהודי" של בירת אוסטריה. כאשר נמנע מדי פעם מסבתה להגיע להדרכה, לקחה מלאני בשמחה את הובלת המפגשים.

בשנת 2016, בתחרות ריקודים ב"מחול הונגריה" שאורגנה על ידי Gyorgy (Ubul) Forgacs היא זכתה

ב-JCC של
סאו פאולו יש
לא רק להקת
מחול אחת או
שתיים כמו
לרוב הקהילות
היהודיות
באירופה, אלא
תריסר להקות
ואף יותר.

בפרס השני. במשך שנים שתיהן, מלאני וסבתה, השתתפו ברבים מסופי השבוע של ריקודי עם במינכן המאורגנים על ידי "Israelisches Tanzhaus".

שתיהן ארגנו גם סדנאות סוף שבוע משלהן בווינה, בחמש עשרה השנים האחרונות, עם ספי אביב, ערן ביטון, גדי ביטון ואחרים.

מלני גם רוקדת בלהקה המקומית "הבה נגילה", המאורגנת כעמותה מוכרת, מופיעה בחגים יהודיים שונים ואף רקדה על הבמה ב"משחקי המכביה ב-2011" בווינה עם כוריאוגרפיה לבמה של **מתי גולדשמיט**.

רוב זמנה הפנוי קשור איכשהו לריקודי העם הישראליים. מכיוון שאין אף גבר זמין לריקוד בווינה, לפחות לא בריקודי עם, הרי שריקודי הזוגות אינם אופציה עבודה. לפיכך, היא רוקדת רק ריקודי מעגל ושורות. היא בהחלט מעדיפה את הריקודים החדשים יותר, עם המוזיקה הים תיכונית ועם הצעדים המורכבים יותר.

אלכסנדרה פנטיס, רומניה

נולדה באורדיאה (גרוסווארדיין), מערב רומניה, בשנת 1999. החלה לרקוד בגן, בעיקר למקצבים לטיניים. כשהייתה בת 11, אמה, שהכירה ביכולות הריקוד והמוטיבציה שלה, הציעה לה להצטרף לקבוצת תחפושות רומנית מסורתית, להקה עממית בשם "פלוריל ביהורלוי", בה הייתה חברה במשך שמונה שנים. בשנת 2016 הצטרפה לקבוצת ריקודים מסורתית אחרת בשם "להקת ריקודי קשת" שמתר-כזת בריקודים גרמניים.

החיבור לריקודי העם הישראליים הגיע למעשה רק במקרה. בשנת 2016, לאחר שיעור באנגלית, אחת מחברותיה לכיתה בשם אנה ססיליה בוסבשי, סיפרה לה על להקת הריקודים המקומית של ה-JCC "אור

נעורים", בראשות **פוטו אילדיקו** (כוריאוגרפיה) ו**אלכסנדרניה צ'לו** (הנהלה). אלכסנדרה נעשתה סקרנית, ואחרי שהקבוצה הרומנית הראשונה שלה התפרקה ומאוחר יותר גם הקבוצה השנייה, כלומר "Ansamblul «Folcloric «Vetre Bihorene»", היא הייתה נחושה לנסות משהו חדש עם להקת הופעות שלישית.

הזמן ב"אור נעורים" מחולק לשני חלקים: מחצית אחת מיועדת להופעות, המוצגות בעיקר במסגרת חגי ישראל, והמחצית השנייה שמורה לריקודי עם רגילים. היא חושבת שהריקודים המודרניים מאתגרים יותר, בהשוואה למבנה הפשוט יותר של מרבית ריקודי החלוצים, אף על פי שכמו שהיא מודה, היא כמעט לא מכירה אף אחד מהם.

היא אוהבת במיוחד את ההרגשה של "להיות חלק" מקהילת מחול מאוחדת כפי שקורה בריקודי עם ישראליים וכפי שחוותה בשנים האחרונות כאשר השתתפה למשל, במחנה בן 5 ימים "מחול הונגריה" בסרוואס, נסיעה קצרה יחסית ברכב. שעתיים מעיר הולדתה.

הריקודים הישראליים, היא אומרת, אינם כמו "ריקודים רומניים" העשויים להיות שונים מאוד באופיים מאזור לאזור. ובוודאי, שאין "הורה רומנית" אחת. ככל הנראה, היא מוסיפה, שלאכזבתם של ישראלים רבים, ובניגוד לכל הטענות, שום רומני לא יכיר ב"הורה הישראלית" כמשהו רומני.

אלכסנדרה לומדת מתמטיקה ואינפורמטיקה (מדעי המחשב). היא בסמסטר האחרון בשתי המגמות והייתה רוצה לעשות מאסטר כדי שתוכל להפוך למורה למתמטיקה. במקביל ללימודיה, היא עומדת לסיים

אורן אשכנזי ב"מחול רומניה" בפרדל שנצפאס, 2011

קורס דו-שנתי במחול רומני מסורתי בבית הספר לאמנות "פרנסיסק הוביק", המורכב משני מפגשים בשבוע במשך כשעתיים-שלוש כל אחד. לימודים אלה יצרו בסיס עבודה להיות גם מורה בתחום הריקוד בכלל והריקוד הישראלי בפרט.

היא הופתעה לשמוע שריקודי הזוגות הם הפופולריים ביותר בישראל. באופן אישי היא מעדיפה ריקודי מעגל בלבד. היעדרם של גברים רוקדים, לא רק ברומניה, אלא גם במדינות רבות אחרות באירופה, משאיר יותר מדי נשים, לעתים קרובות מדי, יושבות משועממות, כאשר ריקודי הזוגות נערכים.

היא אוהבת במיוחד את ההרגשה של "להיות חלק" מקהילת מחול מאוחדת כפי שקורה בריקודי עם ישראלים וכפי שחוותה בשנים האחרונות

חטה היינון, פינלנד

נולדה בשנת 1999 בוואסה, עיר אוניברסיטאית עם כ-60,000 תושבים (25% מהם דוברי שוודית), כ-440 ק"מ צפונית להלסינקי. בגיל 6 הצטרפה לחוג בלט לילדים, מלווה במופעי המחול הרגילים להורים בחג המולד ובאביב. שיעורי הריקוד שלה כללו גם היפ הופ וריקוד מודרני.

הקשר הראשון שלה עם IFD קרה ב-2007, כאשר הצטרפה לאמה אליסה לסמינר סוף שבוע בהלסינקי, בירת פינלנד, בהדרכתו של ירון מישר.

האם אליסה התחילה לרקוד ריקודים ישראלים יותר מעשרים שנה לפני כן, תחילה עם Wim Van Ser בהולנד, אך עברה לפינלנד בתחילת 1970 ובשנים הבאות רקדה עם מורים שונים בפינלנד.

זה נראה טבעי שחטה הלכה בעקבות אמה. היא רוקדת בעיקר ריקודי מעגל. מעולם לא הייתה לה הזדמנות אמיתית להצטרף בקביעות למפגשי ריקוד שבועיים, אך אהבה לעבור ממחנה למחנה, כמו "מחול צ'כיה" בשנת 2011, "מחול אירופה" בשנת 2013, "מחול בלטיקה" בשנת 2013 ושלוש פעמים "מחול הונגריה".

היא לעולם לא הייתה יושבת בצד בעת הריקודים אלא פשוט מנסה להעתיק מאחרים את רצפי הצעדים של הריקודים שלא ידעה ואלה היו רבים מאוד בהרקדות הערב.

בשנים 2016-2018 התבקשה חטה על ידי קבוצת כנסיות בעיירה בשם Seinäjoki, (נסיעה של כשעה דרומית מזרחית לוואסה), ללמד ריקודים למתחילים ונענתה לאתגר.

אין לה העדפה לריקודים ישנים או חדשים או לריקודים עם מוזיקה מזרחית, למשל. היא אוהבת את האתגר: "כמה שיותר מהיר, יותר כיף", כפי שהיא אומרת.

יתרון גדול לדעתה הוא התחושה של לרקוד יחד עם עשרות אנשים ממדינות אחרות, במחנות הריקודים. אחרות, במחנות הריקודים.

יתרון גדול לדעתה הוא התחושה של לרקוד יחד עם עשרות אנשים ממדינות אחרות, במחנות הריקודים. היא מקווה להצטרף לכמה שיותר מפגשי ריקודים ברחבי העולם ולרקוד את הריקודים שהיא יודעת עד כה ולשלב את כישרונה לקחת ריקודים וללמוד אותם במהירות.

הטה לומדת כרגע טכנולוגיית אנרגיה באספו, העיר השנייה בגודלה בפינלנד, ושומרת על כישורי המחול באמצעות שיעורי בלט בהם היא משתתפת.

חטה היינון ב"מחול הונגריה", שרביס, 2018

דומיניקה צ'אקלביץ, ליטא

נולדה בשנת 2002 בוילנה. מילדותה היא רואה את עצמה כרקדנית מקצועית. התחילה בגיל 6 עם בלט. היא לא חשבה לבזבז את זמנה הפנוי שאחרי הלימודים לבילויים. הצעירים בגילה רקדו חמש פעמים בשבוע, במשך שתיים. הקורסים כללו חזרות להופעות פומביות ובהמשך אף השתתפות במספר תחרויות במדינות כמו לטביה או רוסיה.

ריקודי עם ישראליים נכנסו לחייה מאוחר יותר. נראה שהתחברה אליהם כיוון שאמה, **ריטה צ'אקלביץ**, נהגה לשמוע ברכב מוסיקה ישראלית בלבד, שירים שלרובם חוברו ריקודים. היא לא רוצה להאמין שלכל מנגינה יש צורך לחבר רצף צעדים אחר.

דומיניקה גדלה עם המוסיקה הנכונה באוזניים ובסופו של דבר חוותה ריקודי עם ישראלים בגיל 12, כשאמה לקחה אותה למחנה במילאנו (איטליה), מחנה "אביב", שאורגן על ידי **רוברטו בגנולי ויהודה רחמני** ועם המדריכים **דודו ברזילי ואבי לוי**.

כרקדנית מיומנת לא הייתה לה שום בעיה לעקוב אחר הסדנאות של ריקודי המתקדמים. רק כעבור שנתיים היא הצטרפה לשיעורים השבועיים של אמה ואף לימדה גם ריקודים במחנות הקיץ היהודיים של המדינות הבלטיות (ליטא, לטביה ואסטוניה).

השיאים האולטימטיביים מבחינתה היו החופשות המשפחתיות בישראל בהן היא ואמה השתתפו בכמה שיותר הרקדות והזכורה ביותר היא ההרקדה בשבתות, בחוף גורדון בתל אביב.

בסתיו 2018 אמה ריטה, ארגנה יחד עם **אלנה גורליק**, את המחנה בן שלושת הימים בוילנה - "לריקוד". דומיניקה השתתפה ועזרה מאחורי הקלעים.

בימים אלה היא לומדת מחול באוניברסיטת מידלסקס בלונדון, שבאופן טבעי כוללים לא רק את הריקוד עצמו, אלא גם נושאים כמו אנטומיה והיסטוריה של המחול. במסגרת המחקרים הללו, אחד המאמרים שלה עסק ב-IFD וכתרתו "ההיסטוריה והיצירה של מחול העם הישראלי וקשריו לטיפול במחול".

מכיוון שידוע לה על כמה מקומות בהם רוקדים בלונדון, היא מחכה בקוצר רוח שהגבלות הקורונה יוסרו ומפגשי הריקודים יחזרו לפעול כסדרם.

היא בהחלט מעדיפה מוזיקה ישראלית של ריקודי עם על פני מוסיקה מודרנית, אולם עם השנים הבינה ש"בניית בית אינה מתחילה מהקומה השנייה". לכן המוסיקה של הריקודים הראשונים מושכת את תשומת לבה. דומיניקה משוכנעת שהריקודים של ימינו היו נראים אחרת ללא הבסיס שהניחו דור הראשונים.

זוהו ציטוט מדבריה: "זה הריקוד הישראלי המחדיר רגשות ומטרות לחיי היומיום שלי. כשאני רוקדת, אני שוכחת הכל, אני מרגישה חופש".

"הריקוד הישראלי החדיר רגשות ומטרות לחיי היומיום שלי. כשאני רוקדת, אני שוכחת הכל, אני מרגישה חופש".

"מחול בלטיקה" בוילנה, ליטא, 2018

איריס פינטו, טורקיה

נולדה בשנת 1997 באיסטנבול. במקביל לכניסה לכיתה א' התחילה גם בצעדי הריקוד הראשונים שלה והצטרפה לבית ספר לבלט לילדים, אך לאחר פחות משנתיים החליטה לעזוב מכיוון שהרגישה ביישנית מכדי לבטא את עצמה דרך המחול. במקום הבלט הצטרפה לתוכנית שבת וראשון במרכז הקהילה היהודית, ושם פגשה ילדים אחרים ולמדה יותר על החיים היהודיים.

תוכניות חדשות אלה, בקהילה היהודית, הוצגו בעיקר על ידי סבה שלמד כמה שנים בישראל והביא אתו גם את הרעיון של ריקודי עם לקהילה של כ-20,000 יהודים - הגדולה ביותר בטורקיה. אביה רקד ריקודי עם ישראליים, את הריקודים הקלאסיים ובעיקר הכין מופעי מחול עם להקת "שמש כרמיאל" (כן, זו שהגיעה כל שנה לפסטיבל כרמיאל), לרגל החגיגות בחגים היהודיים.

קבוצת "שמש כרמיאל" נועדה לרוקדים מעל גיל 30 ומופיעה עד היום. הקבוצה מנוהלת על ידי ורדה דרסה עם הרבה תמיכה של **שלמה ממן**.

בגיל 12 הצטרפה איריס לחוג הריקודים לצעירים אותו הדריכה ואלרי בהאר. בחוג זה רקדו כ-20-15 צעירים ומאז 2010 שולח מדי שנה ה-JCC של איסטנבול משלחת קטנה ל"מחול אירופה" בהנהלת מוריס סטון. תורה של איריס הגיעה בשנת 2014 והיא נדהמה מכמות הריקודים שנרקדו במפגשי הערב. כמאה הריקודים שהכירה מהבית, כמעט ולא הושמעו במחנה זה.

בשנת 2015, כשהייתה רק בת 18, עברה לשיקגו כדי ללמוד פסיכולוגיה ומדעי הקוגניציה באוניברסיטת נורת'ווסטרן. לקח לה שנה שלמה להסתגל לסביבה בלי לרקוד. בביקור מולדת בשנת 2016 השתתפה במחנה ריקודים השני שלה - "מחול הונגריה", בהנהלתו של **ג'ורג'י (אובול)**.

כשחזרה לארה"ב, הזמין אותה פיל מוס לנסות את המחנה שלו - "מחול מרכז". נראה שזו הייתה נקודת מפנה מסוימת עבורה כיוון שמאז ביקרה באופן קבוע, לא רק במפגשים השבועיים של **פיל מוס**, אלא גם באלה של ברוריה כהן.

עד שחזרה לאיסטנבול בסתיו 2020, הספיקה איריס להשתתף במחנה נוסף, זה שבבוסטון הנקרא "יד ביד", בהנהלת צוות של שלושה: רוני אפרת, יהודה וישני ורינה ווגמן.

מאמצייה להקמת קבוצה לריקודי העם בקמפוס, יחד עם סטודנט עמית, נתמכו כלכלית על ידי "הלל" - ארגון הקמפוס היהודי הגדול בעולם, אך הופסקו לאחר כמעט שנתיים בשל מיעוט משתתפים.

הדרך היחידה להישאר מחוברת לתחום בתקופת הקורונה, הייתה עבורה באמצעות הפעלות מקוונות, ב"הרקדות בלייב", במיוחד אלה של **אילי ספיזאק** ששודרו מלונדון. כדי לא לשכוח את הצעדים ולהישאר בכושר, איריס רוקדת בביתה בכוחות עצמה. היא אוהבת את מגוון המוזיקה, ואת מגוון הצעדים שיש בריקודי העם הישראליים וכמובן את המגוון של סוגי הריקודים. אין ספק שהיא מעדיפה את תחושת ה"ביחד" של הריקודים האמיתיים בקהילה.

מצד שני היא מדגישה שב"הרקדות אונליין" אלה יש משהו שהלך לאיבוד בהרקדות הרגילות הנערכות באולמות: ראשית, לעיתים נדירות מוכרז באולם שם הריקוד. איך אדם, בלי ידע ראוי בעברית, יכול לזכור את שמות הריקודים כאשר הם בקושי נאמרים. שנית, יש בעיקר הפסקה בין הריקודים שנותנת זמן לנשימה. ושלישית, לפחות במפגשי הזום של אילי, לרוב מתווסף שמו של הכוריאוגרף או אנקדוטה זעירה לריקוד הספציפי.

היא מודעת לכך שלמרות ההתפתחות עצמה של הריקודים, קשה לעורר ילדים צעירים להצטרף לריקודים אלה. איריס נהנית מהאתגר של לימוד ריקודים חדשים, אך מתגעגעת לדבקות הישראליות, שהיו פופולריות כל כך בשנות השבעים והשמונים.

נהנית מהאתגר של לימוד ריקודים חדשים, אך מתגעגעת לדבקות הישראליות, שהיו פופולריות כל כך בשנות השבעים והשמונים.

**בריקודי העם
הישראליים היא
מעדיפה את
אלה המודרניים
יותר עם יותר
אתגר. עם זאת,
כדי לשמר את
ההיסטוריה
היהודית, חשוב
לה לדעת את
ריקודי החלוצים.**

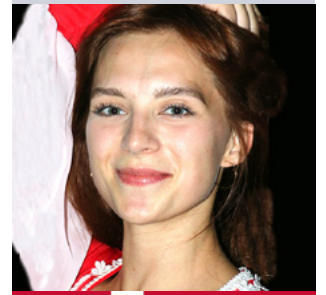
רביקה גרוסובה, דנמרק

נולדה בשנת 2000 בליברץ (רייכנברג, צ'כיה) ועברה עם משפחתה בשנת 2014 לקופנהגן, בירת דנמרק. התחילה ללמוד בלט ותיאטרון בגיל שש. צעדיה הראשונים בריקודי עם ישראליים החלו כעבור ארבע שנים לתקופה של כשלוש שנים, מכיוון שאמה, **אנדראה גרוסובה**, כבר עסקה בתחום זה.

אחת הסיבות למעבר לדנמרק הייתה הסיבה שהוצאה לה מלגה, מבית ספר פרטי, כדי שתלמד ותתרכז בלימוד ריקוד הג'אז ובמחזות זמר כדי שתהיה רקדנית מקצועית.

את ריקודי העם למדה להכיר בשנת 2019, כאשר כל המשפחה החליטה להשתתף ב"מחול צ'כיה" באותה השנה. המחנה עורר בה כל כך הרבה השראה, וגרם לה להצטרף באותה השנה גם ל"מחול אירופה" ול"מחול הונגריה". דבר אחד שאהבה במיוחד באנגליה היה התוכנית המדויקת, עם הקפדה על משמעת ולוח זמנים ושכללה, בין היתר, גם תרגול למופע מחול.

בינתיים היא לומדת מחול מודרני ב"Sceneindgangen Versatile Dance Education" בקופנהגן. למרבה הצער, נראה כי דנמרק אינה המקום להקמת "חוג ריקודים רגיל" כפי שציינה בעצב. היא רוצה ומנסה לרקוד ריקודים ישראליים כמה שיותר, כאשר הזמן והכסף מאפשרים לה זאת. כרקדנית מקצועית, בריקודי העם הישראליים היא מעדיפה את אלה המודרניים יותר עם יותר אתגר. עם זאת, כדי לשמר את ההיסטוריה היהודית, חשוב לה לדעת את ריקודי החלוצים.

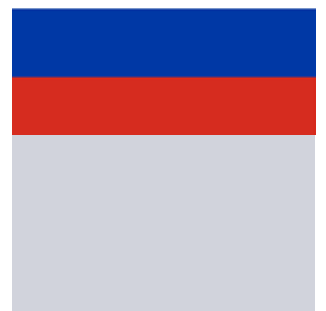
פולינה סוטניקובה, רוסיה

נולדה בשנת 2000 בפרם (רוסיה) ורקדה מילדותה המוקדמת, ריקוד מודרני וקלאסי. בהיותה חברה בצוות תחרות ריקודים בשם "קונפיטי" (ממתקים), הייתה לה ההזדמנות לנסוע למדינות כמו פינלנד, גרמניה, מונטנגרו ושבדיה.

בזמן שלמדה ספרדית ואנגלית באוניברסיטה, דודתה **אולגה וטלסובה** המליצה לה לנסות פעם אחת ריקודי עם ישראליים ולמעשה שלחה אותה בשנת 2019 ל"מחול אירופה" בקובנטרי (אנגליה), מחנה שאולגה עצמה השתתפה בו כמה פעמים. בפעם הראשונה ב-1994, הרבה לפני שפולינה נולדה...

עבור פולינה זו הייתה הפעם הראשונה בה התוודאה לריקודי עם ישראליים והצליחה ללמוד למעלה משני תריסר ריקודים תוך ארבעה ימים בלבד. בעקבות מחנה זה התאהבה בתחום. כרקדנית מנוסה לא היו לה בעיות אמיתיות בלימודם ושינונם של כל הריקודים כולם.

עם הידע הבסיסי הזה, רצתה מאוד ותכננה להקים בעיר מגוריה חוג לריקודי עם ישראליים כמפגש שבועי. ריקודים שלא היו בעירה עד כה. למרבה הצער, בגלל מגבלות הקורונה היה צריך לחכות עם רעיון זה שלא התממש עד כה.

פולינה סוטניקובה ב"מחול אירופה" בגלוסטרשייר, אנגליה 2019

**עם הידע הבסיסי הזה, רצתה מאוד
ותכננה להקים בעיר מגוריה חוג לריקודי
עם ישראליים כמפגש שבועי.**

אוליה ספקטורובה, הרפובליקה של קרים

אוליה ספקטורובה בשיעור תיפוף, "מחול אירופה" בקובנטרי, אנגליה 2017

נולדה בשנת 1991 בסימפרופול, בירת חצי האי קרים, אז חלק מאוקראינה ובשנת 2014 נמסר לפדרציה הרוסית. כמו ילדים רבים בגילה, התחילה, בגיל 3, ללמוד כמה שיעורי ריקוד למשך כארבע שנים, בעיקר בתחום הריקודים הסלונים. לאחר מכן הייתה בהפסקה גדולה בתחום וכשסיימה בגיל 17 את בית הספר התיכון הצטרפה ללהקה שהופיעה בריקודים.

כעבור חמש שנים החליטה להיכנס לתכנית "מסע" הממומנת בחציה על ידי ממשלת ישראל וחציה על ידי הסוכנות היהודית. כך עברה לחצי שנה לתל אביב וצברה ניסיון עבודה בינלאומי בהנדסת מבנים. אף על פי שהכינה את עצמה בבית לתכנית זו עם שנתיים של לימודי עברית, הידע שלה בשפה לא היה מספיק טוב לשיחות בעברית. היה לה מזל ששפת האם של המדריכים שלה הייתה... לא במקרה - רוסית.

לאחר שחזרה לעיר הולדתה עם סוג של "תודעת שליחות יהודית" מסוג חדש, הצטרפה לקבוצת "הילל" של הקהילה

היהודית המורכבת מאנשים בגילאי 16-26. הם נפגשו פעם בשבוע, בדרך כלל בשבת. התוכנית כללה גם ריקודים, אם כי היו אלה ריקודים ומוזיקה עם מוטיבים של ריקוד אתני יהודי ממזרח אירופה.

כפי שאוליה אומרת, לקהילה היהודית יש פרטואר בסיסי של שמונה עד עשרה ריקודי מעגל "חלוציים", שמעולם לא נחשבו כ"ריקודי עם ישראלים" - הם פשוט נחשבו ליהודיים. בשנת 2017, כשהגיעה הזמנה ממוריס סטון, הוחלט לשלוח את אוליה לאנגליה להצטרף ל"מחול אירופה" ה-40. זו הייתה עבורה הפעם הראשונה שחווה ריקודי עם ישראלים. היא פשוט מעולם לא שמעה על כך קודם לכן.

לאחר ניסיון זה של שבועיים ריקודי עם באנגליה, חזרה הביתה ולימדה ב"הילל", בחוג של אלכסנדרה גורליק כמה מהריקודים שלמדה שם. עם פרוץ המגיפה, עזבה אלכסנדרה את הקבוצה והיא התפרקה.

אוליה אוהבת את הריקודים הישראליים כיוון שאלה מחברים אותה לא רק לישראל כמדינה, אלא גם לשפה העברית, לדיבור טוב יותר, ולמעשה הם יוצרים סוג של "ביחד" שלא חוותה קודם לכן. למרבה הצער, יש בקהילה היהודית הקטנה של סימפרופול, חוסר בצעירים כך שקשה לבנות קבוצת ריקודים חדשה שהיא ממש קיוותה להוביל.

נוריאן לארוג', צרפת

נולדה בעיר לאבל (מחוז בריטני בצרפת) בשנת 1998. עיירה קטנה עם אוכלוסייה של כ-50,000 תושבים בצפון מערב צרפת. היא אומרת שהחלה לרקוד ריקודי עם ישראלים, בערך בגיל שלושה חודשים, כיוון שאביה הוא מדריך המחול והכוריאוגרף פרדריק לארוג', שהכיר את אמה של נוריאן - סולווייג, במחנה ריקודי עם. סולווייג גדלה בכפר קטן ליד מונפלייה, בדרום צרפת, יחד עם משפחתו של המדריך וינסנט פארודי.

בגיל שלוש החלה נוריאן בשיעורי בלט, ולאחר מכן החלה ללמוד ריקוד עכשווי ומודרני. כנערה, הצטרפה לאביה כשהדריך ריקודי סלסה, טנגו, ורוקנ'רול.

בבית הושמעה בעיקר מוזיקה עממית שבוודאי עיצבה אותה ואת אחותה הצעירה מאיבן. במחנות הריקודים, נוריאן תמיד הייתה כוכבת קטנה. בגיל צעיר, משתתפי המחנה לקחו אותה ביד לרקוד איתם במעגל כשהיא עוקבת אחר ההנחיות ככל שניתן.

מחנה הריקודים הראשון אליו הצטרפה כרוקדת היה בגיל 10 באוביני, בהנהלת בני אסולין, שם החלה לרשום הערות ושמות ריקודים בעברית ובצרפתית, ואפילו רצפים של צעדים. היא עדיין שומרת מחברת זו.

אוהבת את הריקודים הישראליים כיוון שאלה מחברים אותה לא רק לישראל כמדינה, אלא גם לשפה העברית, לדיבור טוב יותר, ולמעשה הם יוצרים סוג של "ביחד"

אחרי המחנה באוביני השתתפה נוריאן לאורך השנים בכמה עשרות מחנות ריקודים אחרים. בגיל 17, לאחר שקיבלה את תעודת הבגרות, עברה לנאנטס, שם הצטרפה לשיעורי ריקודי-עם בהנחיית **אודיל הרבי** וכעבור זמן קצר גם לימדה שם בעצמה. לדבריה בחירת הריקודים שלימדה הושפעה מאוד מהמוזיקה שנראתה לה מושכת.

במסגרת לימודיה, ספרות השוואתית (אנגלית וצרפתית), עברה לשנה אחת לאדמונטון, בירת אלברטה (קנדה). אחת הסיבות שבחרה בעיר זו מכל הערים האחרות הייתה קיומם של מפגשי ריקודי עם קבועים ב-JCC המקומי, בהנחייתה של **מירב אור**.

נוריאן הופתעה כמה מהר התקבלה לחברה היהודית הזו כרקדנית "לא יהודית". בצרפת, כמו במדינות רבות אחרות במערב אירופה, ריקודי העם הישראליים אינם חלק מהחיים היהודיים, לפחות לא הריקודים בהם אנו עוסקים כאן כיוון שאלה קיימים דווקא בסביבה חברתית לא יהודית אלא חילונית.

לאחר שנה בחו"ל נוריאן חזרה לנאנטס (צרפת) ולאחר מכן עברה לליון שם סיימה את לימודיה כדי להיות מורה בגימנסיה.

אין ספק שמגפת Covid-19 השפיעה על שאיפות הריקוד שלה, אך היא מעולם לא הפסיקה לרקוד, גם אם הבמה שנבחרה הייתה צריכה להיות רק סלון ביתה.

כיום היא גרה בעיירה האלפינית צ'מברי (אוכלוסייה של כ-60,000 תושבים), מדרום לג'נבה וממזרח לליון, עובדת כמורה בבית ספר. שם היא רוקדת במפגש ריקודי עם קבוע בו משתתפים כ-25 רוקדים.

כששאלתי על מבול הריקודים החדשים שמוצגים מדי שנה היא משכה בכתפיה. "הטובים ביותר ישרדו", אמרה. היא הכי אוהבת ריקודים מובנים מבחינה הגיונית. "אני מתגעגעת לרבים מהריקודים הקלאסיים מכיוון שהם כולם 'מבוגרים' ממני", היא מציינת. רק לאחרונה למדה מהאינטרנט את הריקוד "שיר".

חלק גדול מחייה החברתיים מבוסס על מעורבות גדולה בריקודי העם: "פשוט לא הייתי עצמי בלי הריקודים האלה" היא אומרת.

נטליה הקנברג, פולין

נולדה בשנת 1990 בעיר גליביצה (גליביץ, שלזיה עילית), המקום בו ב-31 באוגוסט 1939 זיף "שוצשטאפל" (SS) הגרמני פיגוע שהופעל על פי החשד על ידי תחנת הרדיו המקומית ששימשה עבור הנאצים עילה לפלישה לפולין בתחילת מלחמת העולם השנייה.

מחול מכל סוג שהוא לא היה במשפחתה עד שעברו בשנת 2002 לוורשה. זמן קצר לאחר מכן, אביה שמע במקרה הודעה שפרסמה המדריכה **מוניקה לשצ'ינסקה** לקבוצת הריקודים שלה הנקראת "סנונית". המודעה חיפשה רוקדים חדשים לקבוצה. אמה של נטליה, **לוצינה הקנברג**, מורה לספורט, לקחה אותה (בת 12) ואת אחותה הגדולה מרים לקבוצה לשיעור ראשון, שם למדו ריקודים כמו "הורה חדרה" ו"כליזמר".

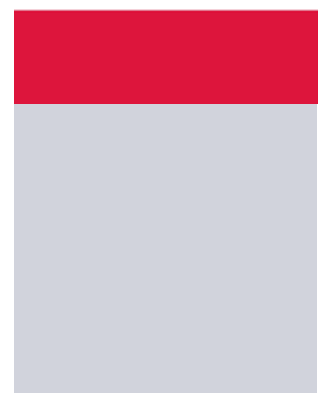
נטליה אהבה לא רק את המוזיקה. היא התרשמה במיוחד מאווירת האחדות והאושר שכולם הקרינו. מאחזת הידיים במעגל (מה שבישראל כבר "לא אופנתי"), מהצורך לעקוב אחר רצפי צעדים קבועים במקום לאלתר, דבר שלא אהבה.

בשנת 2002 נטליה עדיין נחשבה צעירה מכדי להשתתף בקביעות במפגשים, אבל אחותה ואמה הצטרפו בקביעות ובבית לימדו גם אותה את מה שלמדו.

בשנת 2003 חזרה אחותה **מרים** מ"מחול הונגריה" ולימדה את נטליה ריקודים חדשים ומודרניים יותר. משנת 2004 ואילך, כשהיתה בת 14, החלה להשתתף בקביעות במפגש השבועי של "סנונית".

מחנה המחול הראשון אליו הצטרפה היה בשנת 2007, ואורגן על ידי אותה להקת מחול בעיירה הקטנה סרובורוב, קילומטרים ספורים מדרום מזרח לוורשה, עם המדריך מישראל בועז כהן. החוויה של לימוד ריקודים חדשים ממדריך ריקוד ישראלי אמיתי והשתתפות באירוע זה חיזקה את אהבתה לריקודי העם.

חלק גדול מחייה החברתיים מבוסס על מעורבות גדולה בריקודי העם: "פשוט לא הייתי עצמי בלי הריקודים האלה" היא אומרת.

נטליה הקנברג ורפי זיו ב"מחול בלטיקה" בוויילנה, ליטה 2018

נטליה המשיכה ללמוד ריקודים נוספים באמצעות קלטות הוידאו ממחנות אחרים, כמו למשל מחול הונגריה או מינכן ומצילומי ריקודים ביוטיוב. המורה שלה לחינוך גופני בבית הספר אפשר לה ללמד את חבריה לכיתה, פעם בשבוע, שיעור של שעה שלמה. במקביל גם לימדה מדי פעם בקבוצת "סנונית".

נטליה לקחה שיעורים בשפה העברית והביקור הראשון שלה בישראל היה בשנת 2010 כחלק מפרויקט "Living Bridge Poland-Israel". אחריו יצאה לביקור נוסף של שבועיים בישראל, בשנת 2012, עם דגש ומטרה מרכזית – לרקוד ככל האפשר.

כך במקום להתאושש מהלימודים ניהלה נטליה בישראל "חיים מתישים" במשך שבועיים, בלוח זמנים יומי: ריקודים עד אחרי חצות, חזרה להוסטל, שינה עד 11:00, אריזת התרמיל ונסיעה למקום ריקודים נוסף.

בשנת 2013, החלה את לימודיה בניהול, באוניברסיטת וורשה למדעי החיים. באותה שנה החלה משפחה לארגן את מחנות ה-IFD בשם "פולין רוקדת". מחנות שהתקיימו לאורך השנים עד 2021 שמונה פעמים במקומות שונים (למעט 2020, שהתקיימה אונליין), ואליהם הוזמנו מדריכים למחול וכוריאוגרפים כמו **אורן ולנה אשכנזי, מיכאל ברזלי, אבי לוי, עילי ספיזאק, אלעד שטמר, הילה מוקדסי, בוני פיה, ירון אלפסי** או **יובל טבשי**.

בשנת 2014 סיימה את הקורס למדריכי ריקודי עם ("אולפן") בישראל. היא מעולם לא הרגישה עייפה מדי מכדי לנסוע לחו"ל למחנות ריקודים כמו במינכן ב-2010 עם גדי ביטון, מחול הונגריה בשנת 2011 עם **אורן ולנה אשכנזי, גדי ביטון וערן ביטון**, ריגה ב-2012 עם **אבי לוי ורפי זיו**, לייפציג (גרמניה) בשנת 2015 עם **דודו ברזילי** או וילנה בשנת 2018 עם **דודו ברזילי ורפי זיו**.

בשנים 2017-2019 עבדה בחברת ה-טק בגדנסק לחוף הים הבלטי והדריכה בהרקדה מקומית. עם תחילת מגפת ה-Covid-19, הריקודים הפכו לקשים גם בפולין.

עם ידע מתאים בעברית, בשנת 2019 נטליה התחילה לעבוד בחברה פולנית ישראלית בתחום כוח אדם. בספטמבר 2021 הגיעה לישראל בשביל הדרכות נוספות בעבודה. זו הייתה הזדמנות טובה עבורה לרקוד ריקודי עם כמעט בכל רחבי הארץ.

באופן עקרוני, היא אוהבת גם ריקודים ישנים וגם ריקודים חדשים. בריקודים הישנים יותר היא אוהבת את העובדה שיש יותר אחיזת ידיים במעגל ובכך תחושה אינטנסיבית יותר של "ביחד". מצד שני, באופן כללי, היא מעדיפה לא לשים לב יותר מדי למועד החיבור של הריקוד כל עוד היא מרגישה איכשהו מחוברת לצעדים ולמוזיקה.

בהתייחס למספר העצום של ריקודים שנוצרים כל הזמן היא מוצאת בזה את הטוב בכך שלרוקדים תהיה בחירה גדולה יותר למצוא את הריקודים שהם אוהבים. לדעת, אם הרוקדים ידעו להפסיק עם הלחץ ללמוד את כל הריקודים שחווה זה עתה, הם בהחלט ימצאו יותר שמחה בריקודי העם.

נטליה רואה ב-IFD הזדמנות למצוא חברים מדהימים ברחבי העולם. והרווח האישי שלה היה להפוך לאדם פתוח ואסרטיבי יותר באמצעות ריקודים אלה.

**היא התרשמה
במיוחד מאווירת
האחדות והאושר
שכולם הקרינו.
מאחיזת הידיים
במעגל (מה
שבישראל כבר
"לא אופנתי"),
מהצורך לעקוב
אחר רצפי
צעדים קבועים
במקום לאתר,
דבר שלא אהבה.**

